3D grafika, materijali, tranformacije, projekcije, izvori svetlosti

Skripta objašnjenja primera za gradivo 9. nedelje:

- **3D grafika**,
- **materijali,**
- **transformacije,**
- **projekcije i izvori svetlosti**

U Visual Studio projektu Primer_2.2, prvo će biti objašnjeni sadržaji prozora **Basics.xaml** (prikazan na **slici 1**) i **CullingExample.xaml** (prikazan na **slici 2**).

Slika 1 – Sadržaj prozora Basics.xaml

Slika 2 – Sadržaj prozora CullingExample.xaml

Na oba prozora je prikazan po jedan *mesh* model, sastavljen od po dva trougla. *Mesh* model se iscrtava kao objekat klase ***MeshGeometry3D***, kome se dodeljuju koordinate tačaka i, naspram indeksa navedenih tačaka, definišu trouglovi iz kojih će se sastojati model. Dodeljivanje tačaka se vrši u *property*-u ***Positions***. Kako se radi o trodimenzionom iscrtavanju, potrebno je za svaku tačku navesti X, Y i Z koordinate. Pojedinačne koordinate tačke se razdvajaju zarezima, dok se tačke razdvajaju razmakom.

Property ***TriangleIndices*** određuje trouglove *mesh* modela, potrebno je navesti indekse tačaka iz ***Posiotions*** *property-a*. Ovde je bitno obratiti pažnju na redosled navođenja tačaka trougla. Ukoliko se tačke navedu u smeru suprotnom od smera kazaljke na satu, trougao će se iscrtati licem prema kameri, obrnutno će se iscrtati naličjem prema kameri.

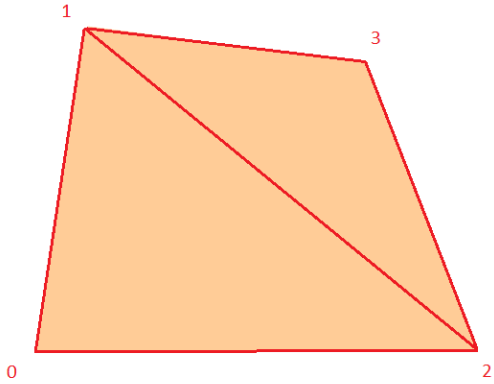

Slika 3 – Trouglovi *mesh* modela u Basic.xaml prozoru

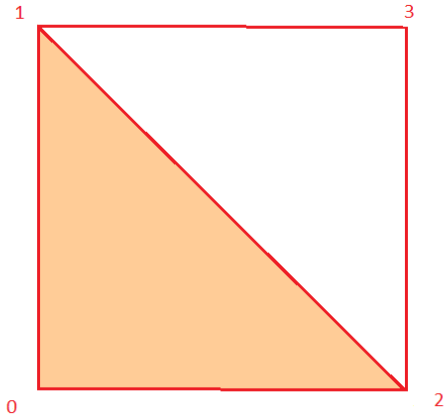

Slika 4 – Trouglovi mesh modela u CullingExample.xaml prozoru

Na **slici 3** su tačke oba trougla navede u smeru suprotnom od smera kazaljke na satu:

- trougao 1 – 0, 2, 1 (lice),
- trougao 2 – 1, 2, 3 (lice).

Na **slici 4** je drugačija situacija:

- trougao 1 – 0, 2, 1 (lice),
- trougao 2 – 1, 3, 2 (naličje).

Kako je iscrtano naličje drugog trougla na **slici 4**, on se ne prikazuje na prozoru.

Objekat klase ***MeshGeometry3D*** se uvek mora inicijalizovati unutar ***GeometryModel3D*** klase, gde je moguće, pored same geometrije, podesiti i materijal iscrtanog modela. Materijal se opisuje preko svojih refleksivnih karakteristika. Materijal se opisuje preko tri svetlosne komponente: difuzne, emisione i spekularne.

Difuzno svetlo osvetljava objekte iz nekog konkretnog pravca. Svetlosni zraci se prelamaju i rasipaju na površini objekta. Ova komponenta svetla najintenzivnije obasjava poligone čija je normala uperena u poziciju svetla.

Emisiona komponenta predstavlja boju koju materijal isijava.

Spekularno svetlo, slično kao i difuzno, dolazi iz nekog pravca, ali je refleksija pod mnogo oštrijim uglom i nema raspisanja. Ova svetlost kreira veoma jako osvetljenje površine na objektu – odsjaj.

Na **listingu 1** je prikazan primer definisanja geometrije i modela *mesh* modela. Materijal se definiše dinisanjem boja pojedinačnih svetlosnih komponenti materijala.

```
<GeometryModel3D>
    <GeometryModel3D.Geometry>
        <MeshGeometry3D Positions = "0,0,0 0,8,0 8,0,0 8,8,0" TriangleIndices = "0,2,1 1,3,2"/>
    </GeometryModel3D.Geometry>

    <GeometryModel3D.Material>
        <DiffuseMaterial Brush = "Bisque" />
    </GeometryModel3D.Material>

</GeometryModel3D>
```

Listing 1 – XAML definicija *mesh* modela

Na **slici 5** je prikazan sadržaj prozora **3Dgraphics.xaml**.

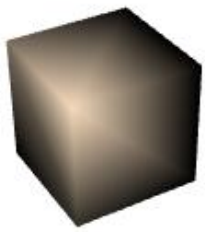

Slika 5 - Sadržaj prozora 3Dgraphics.xaml

Na prozoru je prikazana kocka napravljena korišćenjem ***MeshGeometry3D*** klase. U *property*-u ***Positions*** je definisano osam tačaka koje predstavljaju temena kocke, dok je u *property*-u ***TriangleIndices*** definisano dvanaest trouglova, po dva za svaku stranicu kocke. Za materijal kocke je podešena difuzna svetlosna komponenta korišćenjem objekta klase ***SolidColorBrush***, sa bojom postavljenom na vrednost *Bisque*.

Analogno 2D grafici, **3D transfomacije** služe za rotiranje, skaliranje i transliranje objekata, odnosno *mesh* modela. Ovde je bitno napomenuti da u 3D grafici ne postoji opcija transformacije zakrivljivanja, budući da se ona uglavnom koristi za simulaciju 3D dubine u 2D modelima.

Primer korišćenja transformacija je prikazan u prozoru **3Dtransformacije.xaml**.

Transformacija rotacije se modeluje pomoću klase ***RotateTransform3D***. Potrebno je definisati ugao pod kojim će se objekat rotirati i osu oko koje će se se vršiti rotacija. Ugao se definiše pomoću *property*-a ***Angle***, dok se osa rotacije definiše uz pomoć ***Axis*** *property*-a.

Transformacija skaliranja se modeluje pomoću klase ***ScaleTransform3D***. Analogno skaliranju u 2D grafici, očekuje povećanja po osama, u ovom slučaju X, Y i Z. Vrednosti koje se tu prosleđuju odgovaraju vrednostima koliko puta treba uvećati/smanjiti objekat po toj osi. Podešavanje se vrši pomoću ***ScaleX, ScaleY*** i ***ScaleZ***. Ukoliko je potrebno da se objekat uveća 2 puta po X osi, za vrednost ***ScaleX*** će se postaviti 2, a ako je potrebno smanjiti objekat na polovinu trenutne veličine po istoj osi, dodeliće se vrednost 0.5.

Transformacija translacije (pomeranja) je prikazana u prozoru **Positioning.xaml**, koji je prikazan na **slici 6**.

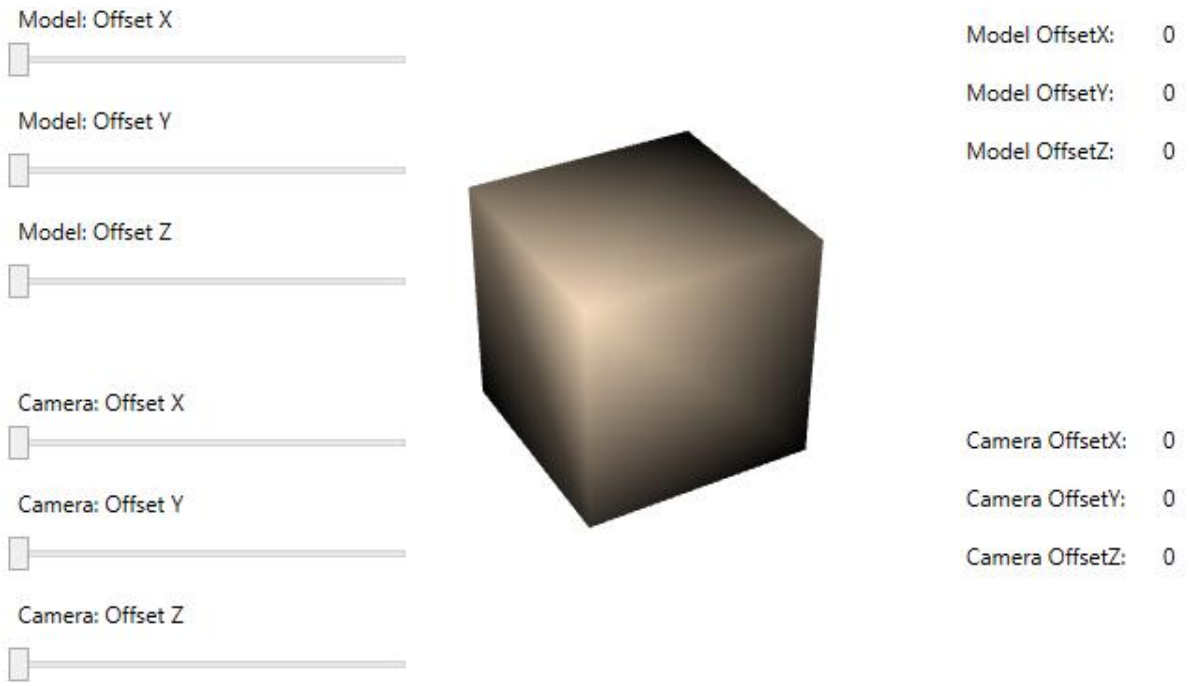

Slika 6 - Sadržaj prozora Positioning.xaml

Na prozoru je prikazana kocka modelovana identično objektu sa prethodnog primera. Sa leve strane se nalazi 6 *Slider*-a, 3 za podešavanje pomeraja (translacije) samog objekta, dok su ostala 3 zadužena za podešavanje kamere, o kojoj će biti reči kasnije u tekstu.

Transformacija translacije se modeluje pomoću klase ***TranslateTransform3D***. Očekuje se da joj se zadaju pomeraji po svakoj osi (X, Y i Z) putem *property*-a, respektivno, ***OffsetX***, ***OffsetY*** i ***OffsetZ***. Dodeljivanjem pozitivne vrednosti se objekat pomera u pozitivnom smeru zadate ose, dok se zadavanjem negativne vrednosti objekat pomera u negativnom smeru iste ose (pravilo tri prsta desne šake).

Na prozoru je prikazano kako se koristi transformacija translacije, gde se na promene vrednosti slajdera reaguje događajima, i zavisno od izabrane vrednosti primenjuje data ransformacija. Moguće je primeniti više transformacija nad istim objektom kada se sve transformacije stave u grupu koja se dodeljuje konkretnom UI elementu.

Na **Listingu 2** je prikazana definicija translacije kocke na **Slici 6**. Početne vrednosti pomeraja kocke po sve tri ose su podešene na vrednost 0.

```
<ModelVisual3D.Transform>
    <Transform3DGroup>
        <TranslateTransform3D x:Name="translate" OffsetX="0" OffsetY="0" OffsetZ="0"/>
    </Transform3DGroup>
</ModelVisual3D.Transform>
```

Listing 2 - XAML definicija transformacije

Na **Listingu 3** je prikazano povezivanje trenutne vrednosti pojedinačnih *Slider*-a sa odgovarajućim osama. Korisničkim pomeranjem *Slider*-a se njegova vrednost dodeljuje pomeraju po odgovarajućoj osi i tranformacija se automatski izvršava.

```
<Slider Height = "23" HorizontalAlignment = "Left"
    Margin = "10,36,0,0" Name = "slider1"
    VerticalAlignment = "Top" Width = "217"
    Maximum = "3"
    Value = "{Binding ElementName = translate, Path=OffsetX}" />
<Slider Height = "23" HorizontalAlignment = "Left"
    Margin = "10,95,0,0" x:Name = "slider1_Copy"
    VerticalAlignment = "Top" Width = "217"
    Maximum = "3"
    Value = "{Binding OffsetY, ElementName=translate}" />
<Slider Height = "23" HorizontalAlignment = "Left"
    Margin = "10,154,0,0" x:Name = "slider1_Copy1"
    VerticalAlignment = "Top" Width = "217"
    Maximum = "3"
    Value = "{Binding OffsetZ, ElementName=translate}" />
```

Listing 3 - povezivanje *Slider*-a sa translacijom

Kamera i projekcije će biti objašnjene na prozoru **Camera.xaml**. Da bi se objasnili rad sa kamerom i vrste projekcija, potrebno je uvesti pojam **Viewport.** Definisanjem *Viewport*-a se u stvari definiše kako će se skalirati prozor pri promeni veličine prozora od strane korisnika. Tada se u stvari vrši mapiranje logičkih koordinata u fizičke koordinate, odnosno mapiranje kliping (*clipping*) prozor u fizički prozor aplikacije. Podešavanje *Viewport*-a vrši se uz pomoć objekta klase ***Viewport3D***. Potrebno je podesiti mu dimenzije (*property* ***widht, height***), potrebno je i staviti vrednost ***ClipToBounds*** *property*-a na *True*. Ovim se određuje mapiranje kliping prozora na celokupan prozor aplikacije.

Nakon definisanja *Viewport*-a, potrebno je definisati kameru koja će taj prozor prikazivati. Ovde su ponuđena dva tipa kamera, kamera sa ortogonalnom projekcijom (***OrthographicCamera***) i kamera sa perspektivnom projekcijom (***PerspectiveCamera***).

Kod **kamere sa ortogonalnom projekcijom** je bitno napomenuti da se svi objekti koji su istih dimenzija prikazuju u istoj veličini, bez obzira na to gde se nalaze. Ova projekcija se najčešće koristi u CAD i arhitektonskom dizajnu. Prilikom podešavanja ove kamere potrebno je podesiti poziciju kamere zadavanjem koordinata (*property* ***Position***), smer u kome je kamera okrenuta se podesava zadavanjem 3D vektora (property ***LookDirection***). Pored pozicije i smera gledanja kamere, potrebno je odrediti i minimalnu i maksimalnu razdaljinu od kamere koju ona snima. Odnosno, potrebno je

odrediti tačku u prostoru smera gledanja od koje počinje snimanje i tačku u kojoj ovo snimanje prestaje (*property* ***NearPlaneDistance*** i *property* ***FarPlaneDistance***).

Kod **kamere sa perspektivnom projekcijom** svi objekti koji su dalji od posmatrača se prikazuju manjim, dok se svi objekti bliži posmatraču prikazuju većim. Ova projekcija omogućava stvaranje realističnog utiska sveta. Kao i kod ortogonalne kamere, i perspektivna kamera zahteva podešavanje **Position** i **LookDirection** *property*-a. Pored toga, potrebno je još odrediti ugao posmatranja kamere (**Slika 7**), odnosno dubinu vidnog polja (eng. *field of view*).

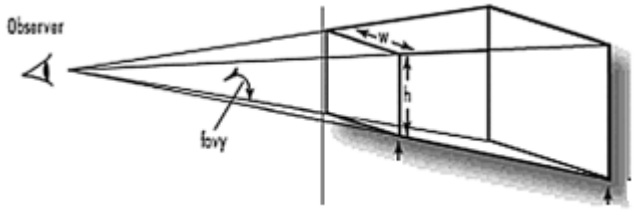

Slika 7 - Perspektivna projekcija

Za ugao posmatranja kamere je zadužen *property* ***FieldOfView***. Ugao se zapisuje u stepenima, dok je predefinisana vrednost ugla 45 stepeni.

Na **slici 8** i **slici 9**, su prikazani primeri ortognonalne projekcije i projekcije perspektive koji su prikazani na prozoru **Camera.xaml**.

Slika 8 - Ortogonalna projekcija

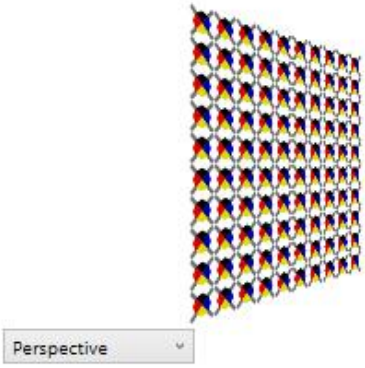

Slika 9 - Perspektiva

Pri otvaranju prozora postavljena je kamera sa projekcijom perspektive, podešenom u *XAML*-u. Odabirom jedne od dve opcije u *ComboBox*-u poziva se *Listener* koji trenutnu kameru uništava i zatim definiše novi, odabrani tip kamere.

Svetlosni izvori će biti objasnjeni na primeru prozora **LightDifferences.xaml**. Osvetljenje je esencijalno u postizanju realizma modelovanje scene. Takođe, svojstva materijala dolaze do izražaja tek kada je u sveni prisutno osvetljenje. Svetlosni izvori se dele u dve velike grupe: **pozicioni** i **direkcioni**.

Direkcioni svetlosni izvor podrazumeva postojanje paralelnih zraka i predstavlja svetlost koja je veoma udaljena i kod koje nema slabljenja inteziteta. Ovaj tip svetlostnog izvora simula sunčeve zrake. U WPF grafici se realizuje uz pomoć ***DirectionalLight*** klase, unutar koje je potrebno definisati smer osvetljaja (3D vektor) putem *property*-a ***Direction*** i boju svetla (*property* ***Color***). Za razliku od ostalih tipova svetlosnih izvora, direkcioni svetlosni izvor nema poziciju u prostoru.

Pozicioni izvori svetlosti se dalje dele na **reflektorske** i **tačkaste**.

Reflektorski svetlosni izvor podrazumeva postojanje snopa zraka svetlosti. Za ovaj tip izvora moguće je definisati dve vrste slabljenja. Prvo predstavlja slabljenje koje zavisi od udaljenosti od objekata, a drugo podrazumeva slabljenje od središta snopa ka njegovom obodu. Ova svetlosti izvor je moguće opisati primerom automobilskog fara (**Slika 10**).

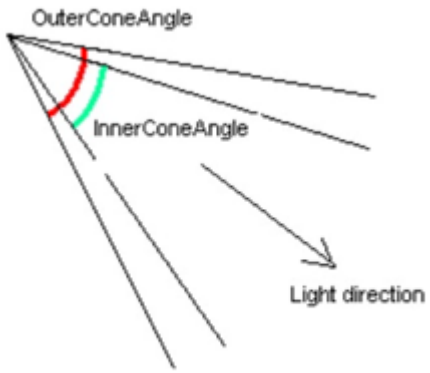

Slika 10 - Reflektorsko osvetljenje

Za realizaciju ovog svetlosnog izvora koristi se klasa ***SpotLight***. Analogno direkcionom izvoru svetlosti, i ovde je potrebno odrediti smer osvetljenja i boju svetlosti. Pozicija reflektorskog izvora svetlosti podešava se uz pomoć *property*-a ***Position***, u koji je potrebno upisati koordinate X, Y i Z pozicije na koju se želi postaviti izvor svetlosti. Omogućeno je i podešavanje *property*-a ***InnerConeAngle*** i ***OuterConeAngle***. Unutrašnji ugao snopa svetlosti predstavlja onaj ugao pod kojim je svetlo najjače, odnosno nema rasipanja. Rasipanje svetlosti započinje kada se iz unutrašnjeg ugla snopa prelazi u spoljašnji ugao snopa svetlosti.

Tačkasti izvor svetlosti karakterišepostojanje svetlosnih zraka, koji se rasejavaju na sve strane. Primer za njega jeste sijalica, koja nije zaklonjena preprekom i rasejava svetlosne zrake na sve strane. Za njega je moguće definisati način slabljenja u zavisnosti od udaljenosti objekata. I za tačkasti i za reflektorski izvor svetlosti je moguće odrediti razdaljinu od svetlosnog izvora nakon kojeg on više nema uticaja. Odnosno, nakon te distance više nema osvetljenja. I kod ovog izvora je potrebno podesiti boju i poziciju. Podešavanje slabljenja u odnosu na udaljenost objekata može se odrediti pomoći sledećih *property*-a:

- ***ConstantAttenuation*** – zadavanjem konstante udaljenosti nakon koje vise nema osvetljenja,
- ***LinearAttenuation*** – zadavanjem vrednosti koja određuje linearno umanjenje inteziteta svetlosti naspram udaljenosti,
- ***QuadraticAttenuation*** – zadavanjem vrednosti koja određuje kvadratno umanjenje inteziteta svetlosti naspram udaljenosti.

Pored navedenih tipova svetlosnih izvora, moguće je navesti i globano **ambijentalno osvetljenje**. Ovaj tip osvetljenja služi za aproksimaciju efekta svetlosti u celoj sceni, koje se raspršuje reflektovanjem od višestrukih difuznih površina. Zraci ambijentalnog osvetljenja obuhvataju sve površine iz svih pravaca, zbog čega ne postoji senčenje. Potrebno je podešavanje samo boje svetla.

Slika 11 predstavlja ilustraciju navedenih tipova svetlosnih izvora.

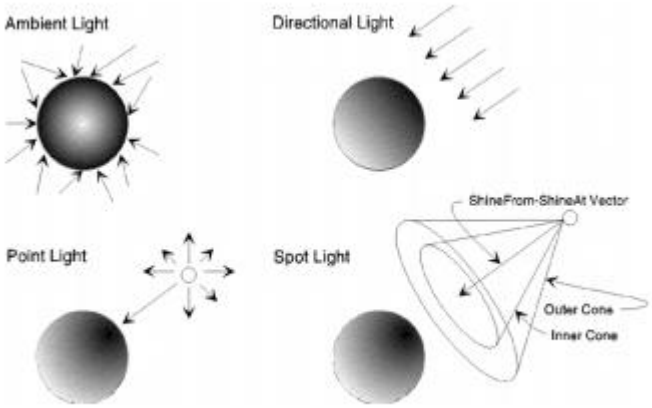

Slika 11 - Tipovi svetlosnih izvora